

KENT YÖNETİMİNE KATILIM KATILIMIN BİR BOYUTU OLARAK ETKENLİK DUYGUSUNUN KONYA ÖRNEĞİNDE ANALİZİ *

Prof. Dr. Orhan GÖKÇE**

Arş. Grv. Gülise GÖKÇE

Arş. Grv. Dr. M.Akif ÇUKURÇAYIR***

ÖZET

Kentin yurttaşların gereksinimleri doğrultusunda biçimlenmesi, yerel demokraside önemli bir yer tutar. Yerel demokrasinin bu doğrultuda genişlemesi ve zenginleşmesi, kentleri daha yaşanılır kılar. Ancak, bu beklentilerin gerçekleşebilmesi için kentlilerin kentsel yönetsel etkinliklere katılımı da kaçınılmaz bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu yaklaşımdan yola çıkılarak, Konya örneğinde kentsel yönetsel etkinliklere katılım ve yurttaşların bu konulardaki tutumlarını ölçmek amacıyla bir alan araştırması gerçekleştirilmiş ve çalışmanın sonuçları bu yazıda değerlendirilmiştir.

Katılım, Etkenlik, Yerel Yönetim.

GİRİŞ

Dünya, ekonomik, sosyal ve siyasal boyutlarıyla önemli ve hızlı değişim süreçleri yaşamaktadır. Devletler ve toplumlar, kamusal alanları düzenlerken artık diledikleri gibi davranmamakta ve küresel gelişmeleri ve evrensel normları dikkate almak zorunda kalmaktadırlar. Bu gelişmelerden birisi de "yurttaş" anlayışının değişmesi ve bu konuda farklı yeni yaklaşımların geliştirilmiş olmasıdır. Yurttaş, kamusal etkinlikleri izleyen değil biçimlendiren bir özne olarak görülmektedir. Biçimlendirebilmesi için de, siyasal ve yönetsel etkinliklere katılabilmesi gerekmektedir. Ancak, katılımın önemli bir psikolojik koşulu, bireyin kendisini etkin görebilmesidir. Eğer birey, kendisini kamusal etkinliklere katılabilecek zihinsel enerjiye sahip olan bir yurttaş olarak görmüyorsa, orada bireylerin edilgenliği ve güçsüzlüğü söz konusudur. Bu edilgenliğin aşılması ve bireyin kendisini kamusal etkinliklerin ve egemenliğin gerçek kaynağı olarak görebilmesi için, yurttaşın katılma davranışında bulunması gerekmektedir.

Yurttaş, yönetsel ve siyasal kararların oluşumuna katmak için yeni yöntemler geliştiriliyor. Bugün dünya nüfusunun yarısından üçte ikisinden fazlası, demokratik anayasalı devletlerde yaşıyor. Bu gelişmelerde küreselleşmenin belirleyici ve yönlendirici rolü yadsınamaz. Ekonomi, bütün sınırları kaldırmış gibi görünüyor.

* Bu yazı, Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından desteklenen 97/094 no'lu ve 'Kent Yönetimine Katılım-Katılımın Bir Boyutu Olarak Etkenlik Duygusunun Konya Örneğinde Analizi' adlı araştırma sonuçlarının özeti'dir.

** Selçuk Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi.

*** Selçuk Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Öğretim Elemanları.

Bütün bu gelişmeler, siyasal alanda da, demokrasinin küresel bir değere dönüşmesine yol açmaktadır.¹

Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla birlikte, uluslararası işbirliğinin önemi daha da artmakta, bu ilişkinin sağlıklı yürütülmesi amacıyla küresel ve bölgesel kurumlar oluşturulmaktadır. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, bu amaçla kurulmuş bir organdır ve bu konuda önemli çalışmalar yürütmektedir.²

Devlet etkinlikleri, yalnızca kamu görevlilerine özgü etkinlikler olarak kalmamakta, özel sektör ve sosyal aktörlerin deneyim ve birikimlerinden yararlanma yoluna gidilmektedir. Devlet etkinliklerinin zaman, maliyet ve kalite olarak belli bir düzeyi tutturabilmesi, sorumlulukların yurttaşla olabildiği kadar paylaşılmasını zorunlu kıyor.³

Katılma konusuyla ilgili olarak etkenlik duygusunun araştırma konusu olarak ele alınmasının bir nedeni de, dünyada kentsel siyasete ve yerel yönetime olan ilginin giderek artmasıdır. Yerel siyasetin ülke siyasetini önemli ölçüde etkilediği gerçeğinin görülmesi; çevrecilik hareketlerinin artması; demokratikleşme arttıkça kentsel toplumsal hareketlerin hem sayısının hem de etkinliğinin artması, kentsel siyasetin güncelliğini korumaktadır.⁴

Demokrasinin dayandığı yaşam, özgürlük ve eşitlik gibi değerler, yurttaşın etkin olduğu demokrasilerde yaşama alanı bulabilir. Kentin "yaşanılır" kılınması önemlidir. Yaşanılır kılınma ise, kentin gerçek sahiplerince biçimlendirilmesiyle mümkündür. Kentlinin kentsel politikalarla ilgili olarak, yurttaşların her beş yılda bir siyasal tercihlerini yansıtmaları yeterli olmamaktadır. Kentlinin etkin olarak kentsel yaşamı etkilemesi, onun yönetsel süreçlerin içine çekilmesine; katılımın ön koşulu olan yönetsel etkinlikler hakkındaki bilgilenme sürecinin sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesine ve bütün sosyal sınıflardan, mesleklerden, yaşlardan, cinsiyetlerden bireylerin katılıma özendirilmeleriyle sağlanabilir.⁵ Meslek, yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir gibi temel sosyo-ekonomik değişkenler katılım davranışını önemli ölçüde etkilemektedir. Kentleşme, kitle iletişim araçlarını kullanma ya da herhangi bir demek ve meslek grubuna üye olma da kentsel katılımı etkileyen temel değişkenler olarak görülmektedir.⁶

¹ Andreas BUMMEL, "Globalisierung und Demokratie", in: *Zeitschrift für Direkte Demokratie*, No. 36, 3/97, München, s. 34.

² Ruşen KELEŞ, *Avrupa'nın Bütünleşmesi ve Yerel Yönetimler*, Türk Belediyecilik Derneği ve Konrad Adenauer Vakfı Ortak Yayını, Ankara, 1999, s. 23-24.

³ Hermann HILL, "Mediation im Kontext neuerer Entwicklungen von Recht und Staat", in: *Umweltmediation in Deutschland*, bei der Umweltkongress Düsseldorf 1995, Dokumentation Arbeitsgemeinschaft für Umweltfragen e.V. (Hrsg.), s. 72-73.

⁴ Ruşen KELEŞ, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, B. 3, Cem Yayınevi, İstanbul, 1998, s. 103-105.

⁵ Hermann HILL, "Die Begreifbare Stadt", in: Hermann Hill (Hrsg.), *Die Begreifbare Stadt*, Staatskommunikation Band 2, Carl Heymanns Verlag, Köln, Berlin, 1994, s. 20-22.

⁶ Geniş bilgi için bkz. Ergun ÖZBUDUN, *Türkiye'de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma*, AÜHF Ya. No. 363, Ankara, 1975; Ersin KALAYCIOĞLU, *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma*, İ.Ü. Ya. No. 3160, İstanbul, 1983; Deniz BAYKAL, *Siyasal Katılma: Bir Davranış İncelemesi*, A.Ü.S.B.F. Ya. No. 302, Ankara, 1970; Kemal KARTAL, *Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye'de Kentleşme*, Ankara, Yurt Yayınevi, 1983; Ahmet N YÜCEKÖK, *Siyaset'in Toplumsal Tabanı (Siyaset Sosyolojisi)*, A.Ü. SBF, Ankara, 1987; M. Akif ÇUKURÇAYIR, *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, Yargı Yayınevi, Ankara, 2000.

1. KATILIMIN BİR BOYUTU OLARAK ETKENLİK DUYGUSUNUN KONYA ÖRNEĞİNDE ANALİZİ

Bu kavramsal çerçeveden yola çıkılarak, Konya ölçeğinde, kent yönetimine katılım, katılımı etkileyen değişkenler ve yurttaşların kent yönetimine katılım eğilimleri gibi konular bir alan araştırmasıyla incelenmiştir. Araştırma bazı varsayımlar belirlenerek, bu varsayımların test edilmesi amacıyla yürütülmüştür.

1.1. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma aşağıdaki varsayımlara dayalı olarak gerçekleştirilmiştir:

a. Kent yönetimi konuları yurttaşın ilgi alanına girmemekte, yurttaş kentsel sorunlara karşı duyarlı davranmamaktadır.

b. Kentsel sorunlara ilgisizliğin temelinde, ilgi gösterilse bile, bu ilginin yönetim mekanizmalarında olumsuz karşılanacağı düşüncesi vardır. Yurttaşlar bu konuda kendilerinin etkisiz olduğunu düşünmektedirler.

c. Varolan katılım yöntemleri, katılım davranışının gerçek amacı olan yaşam çevresini biçimlendirmeden çok, günlük özel gereksinimlerin karşılanmasına yöneliktir.

d. Kent yönetimi konularıyla ilgilenmede, dolayısıyla etkenlik duygusunun gelişmesinde meslek, yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir gibi değişkenler etkili olmaktadır.

1.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, iki ana bölümden oluşmaktadır. Ana bölümlerden başka giriş ve sonuç bölümleri de, çalışmanın kapsamı içerisinde yer almaktadırlar.

Birinci bölümde çalışmaya temel olan kuramsal açıklamalara yer verilmektedir. Kent yönetimine katılım, diğer bir deyişle siyasal/yönetimsel mekanizmalara katılım, gerek küresel demokrasi anlayışının, gerekse bölgesel gelişmelerin de etkisiyle gittikçe yaygınlaşmaktadır. Temsili demokrasinin yaşadığı meşruluk sorunu gibi önemli sorunların aşılmasında başta kent yönetimi olmak üzere bütün yönetsel süreçlere katılma oldukça önemli görülmektedir. Seçim dönemlerinin dışında da yurttaşın, kendisiyle ilgili kararların alınmasında bir danışman gibi görüş ve tecrübelerinden yararlanılması, çağdaş demokrasinin geldiği önemli bir aşamadır. Bu nedenlerle bu bölümde katılımcı yönetim düşüncesinin kuramsal temelleri ve kent yönetimine katılımın ne anlama geldiği gibi noktalara değinilmektedir. Bu konuların dışında, kent yönetimine katılım yöntemlerinin neler olabileceği ve bu yöntemlerin işlevselliği gibi konular da izleyen kesimlerde tartışılmaktadır.

İkinci bölümde ise, Konya'nın merkez ilçeleri olan Meram, Selçuklu ve Karatay'da halkın katılım konusundaki tutumları ve katılım davranışının gerçekleşmesinin önündeki engellerle ilgili olarak yürütülen anket çalışması ve bu çalışmanın sonuçları yer almaktadır. Araştırma, yönetime katılma davranışının kuramsal incelenmesi yapılarak, bu kuramsal incelemeye göre oluşturulan varsayımların sınanması amacıyla Konya merkez ilçeleri olan Meram, Selçuklu ve Karatay ilçelerinde yürütülen anket çalışması ve bu uygulamadan elde edilen sonuçların yorumlanmasından oluşmaktadır. Araştırma evreninde yer alan yurttaşların

18 yaş üzeri her meslek, yaş, gelir ve cinsiyet grubundan olmasına özen gösterilmiştir.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, kentsel yaşam ve kentsel yaşamla birlikte uygarlığın kazanımı olan siyasal gelişmeleri temel almıştır. Bu gelişmeler, aynı zamanda yurttaşın bugün geldiği noktayı göstermeleri bakımından önemlidir. Bu nedenle, çalışmada yurttaşın katılımı konusu demokrasi, katılma ve yerel yönetim kuramları çerçevesinde incelenmektedir.

Çalışmanın uygulama kısmında, Konya merkez ilçeleri olan Meram, Selçuklu ve Karatay'ı kapsayan ve yurttaşların belediye ve belediye yönetimine ilişkin düşünceleriyle birlikte, sosyal çevreye duyarlılık ve katılım konularındaki duyarlılıklarını öğrenmek amacıyla uygulanmış bir anket çalışması yer almaktadır. Anketçilerin 900 yurttaşla görüştüğü çalışmalara sonuçları, bilgisayar destekli ve sosyal bilimlere ilişkin çalışmalarda kullanılan istatistik programlarıyla değerlendirilmektedir.

2. SONUÇLAR

Konya'nın merkez ilçelerinde 900 kişi ile görüşülerek gerçekleştirilen anket uygulamasından elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar aşağıdaki kesimde yer almaktadır:

1. Örnekleme grubuna hemen her meslek, yaş, cinsiyet ve gelir grubundan yurttaşın girmesine özen gösterilmiştir:

a- Toplam örnekleme içerisinde mesleklere göre dağılıma bakıldığında, %16.1 işçi, %26.1 memur, %28 serbest meslek ve %29.2 diğerleri (emekli, ev hanımı v.b) grubundan yurttaş anket çalışmasına yanıt vermişlerdir.

b- Deneklerin yaş dağılımı ise, 18-30 yaş grubu %38.7, 31-45 yaş grubu %42.5, 46-60 yaş grubu %15.1 ve 60 ve üzeri yaş grubundan %2.5 olarak bulunmuştur.

c- Gelir dilimlerine göre örnekleme giren yurttaşların oranı ise şöyledir: %28 50-100 milyon arası aylık gelire sahip olanlar, %23 100-150 %28 50-100 milyon arası aylık gelire sahip olanlar, %19.6 150-200 %28 50-100 milyon arası aylık gelire sahip olanlar ve %16.1 200 milyon ve üzeri gelire sahip olanlar.

d- Eğitim durumlarına göre örnekleme giren yurttaşların dağılımı ise, %24.3 ilkokul, %15.2 ortaokul, % 30.5 lise, %27.6 üniversite ve %2.3 lisansüstü mezunları olarak bulunmuştur.

e- Deneklerin cinsiyete göre dağılımında ise, kadınların oranı %37 ve erkeklerin oranı ise %63 olarak bulunmuştur.

Yurttaşların kent öçeğinde, hemen bütün kentsel konularla ilgili olduklarını ve bu kentsel etkinliklerin olumlu ya da olumsuz nitelikleri konusunda bir değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Kentsel hizmetlerin yürütülmesinden, kentsel karar alma süreçlerine kadar yurttaşların birçok konuda yaşam çevrelerine karşı duyarlı olmadıkları görülmektedir. Yurttaşın kentin yönetsel ve siyasal

yaşamına katılımı için en önemli koşullardan biri olan "ilgi ve merak" düzeyinin yeterli olduğu araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçları: "Kent yönetimi konuları yurttaşın ilgi alanına girmemekte, yurttaş kentsel sorunlara karşı duyarlı davranmamaktadır." Biçimindeki varsayımı doğrulamamakta ve halkın kent yönetimi ve kentsel sorunlarla oldukça ilgili oldukları ve duyarlı davrandıkları görülmektedir. Yerel yönetimler düzeyinde karar süreçlerine halkın katılımı, bu çalışmanın temel konusudur. Alan araştırmasından elde edilen bulgulara göre, örnekleme giren yurttaşların çok büyük bir kısmı (%84.6) demokratik düşünmekte ve halkın karar alma süreçlerinin dışında bırakılmasını doğru bulmamaktadırlar. Bu bulgu, halkın katılma olanakları eksik ve sınırlı da olsa, katılımın zihinsel aşamasına hazır ve katılım için "istekli" olduğunu göstermektedir. Bu isteğin ve içsel enerjinin katılım ve demokratik yaşama katkıya dönüştürülebilmesi için, yerel düzeyde ve genel düzeyde gerekli kurumsal yapılaşma yönünde adımların atılması zorunlu görünmektedir.

B. Özellikle etkenlik duygusunu ölçmek amacıyla yöneltilen sorularda ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarından elde edilen önemli bulgulardan birisi de, yurttaşın kamu kurumlarına karşı olan çekingenliğinin önemli bir oranda olduğudur. Bu sonuçta geleneksel merkezi devlet, diğer bir deyişle "baba devlet" olgusunun etkisi büyüktür. Gerek Osmanlı İmparatorluğu döneminde gerekse Cumhuriyet döneminde, herşeyi devletten bekleyen, bütün sorunları devletin çözeceğine inanan ve kamu kurumlarından ürken bir yurttaş kimliği uzun bir süre varlığını korumuştur. Bu nedenle, halkın kamu kurumlarıyla kolay etkileşime girememesinin ve sorunlarını çözememesinin nedenlerini öğrenmek amacıyla yöneltilen soruya, yurttaşların %22.4'ü "Başıma bir şey gelir korkusu", %25.1'i "Böyle gelmiş böyle gider düşüncesi", %34.4'ü "Halk haklarını bilmiyor" ve %15.5'i de "Geçim sorunlarından dolayı" biçiminde yanıtlar vermişlerdir.

C. "Varolan katılım yöntemleri, katılım davranışının gerçek amacı olan yaşam çevresini biçimlendirmeden çok, günlük özel gereksinimlerin karşılanmasına yöneliktir." Bu varsayımla ilgili olarak elde edilen sonuç, geliştirilen varsayımı doğrulamaktadır.

Katılım yöntemlerinin kurusallaşamamış olması, bazı belediyelerin gelenekselleştirdiği "Halk Toplantıları" gibi katılım yöntemlerinin öne çıkmasına neden olmaktadır. Bu katılım yöntemlerinin gerçek anlamda, diğer bir anlatımla belediye karar süreçlerinde etkili olma anlamında bir katılım davranışını gerçekleştirmeye elverişli olmadığı açıktır. Ancak, belediyeye şikayet ya da herhangi bir konuda bireylerin dileklerini yerel yönetimlere ilemesi de, belediye karar ve etkinliklerinin düzeltimi ve geliştirilmesi için yurttaştan elde edilen bilgi tabanı niteliği taşıdığı için, katılım kavramı içerisinde değerlendirilmesi gereken davranışlardır. Halkın, varolan katılım yollarından belediyenin halk toplantılarına katılma yolunu önemli ölçüde kullanmadığı görülmüştür.

Alan araştırmasından elde edilen bulgulara göre, örnekleme giren yurttaşların yaklaşık %90'ı halk toplantılarına katılmamaktadır. Yerel düzeyde en yaygın katılım yöntemi olan halk toplantılarına katılmaması, var olan katılım yöntemlerinin kullanılmadığını göstermektedir. Bu yöndeki siyasal kültürün yeterli düzeyde olmadığını da belirtmek gerekir. Buna karşılık, anket uygulamasına yanıt veren yurttaşların %84.6'sı halkın karar alma süreçlerine katılmasını ve karar

alınırken halka danışılmasını savunmaktadırlar. Bu bulguya dayanılarak, halkın katılma eğilimi içerisinde olduğu, ancak katılma kurumlarını kullanmadıklarını; başka bir deyişle, katılım sürecinin düşünce aşamasında kaldığını ve eyleme dönüşmediğini belirtmek doğru bir çıkarım olarak görülmektedir. Bu anlamda elde edilen bulgular, halkın "katılım yöntemlerini kullanmadığı" yönündeki varsayımı doğrulamaktadır.

Bu "katılmama" durumunu etkileyen en önemli nedenlerden birisi, belediye yetkilileriyle görüşmelerden elde edilen bilgilere göre de, halkın bu toplantılara kentsel çevreyi biçimlendirmek ve kent yönetimiyle ilgili istek ve dileklerini iletmek amacıyla gelmediği, daha çok bazı bireysel gereksinimlerinin belediye tarafından karşılanmasını sağlamak amacıyla bu toplantılara katıldığı görülmektedir. Bu konuda belirtilebilecek bir başka nokta da, ekonomik ve sosyal yoksunlukların, kamusal politikalara ilgiyi zayıflattığıdır. Temel gereksinimlerin karşılanmasında karşılaşılan güçlükler, kamusal alana ilgiyi azaltmaktadır.

D. Belediyelerin düzenledikleri halk toplantılarına katılım oldukça düşük düzeyde (%10) kaldığından dolayı, yaş, meslek, cinsiyet, gelir ve eğitim gibi temel katılım değişkenlerinin katılım davranışını anlamlı bir biçimde etkileyip etkilemediği konusunda yorum yapmak güçleşmiştir. Ancak, sınırlı sayıda da olsa katılanlarla ilgili bulgulara dayanarak, erkeklerin daha çok katıldıklarını ve belediyedeki sorunların çözümüne daha çok ilgilendiklerini; gelir ve eğitim değişkenleri bakımından önemli bir davranış farklılığı görülmediğini; yaş bakımından katılım davranışına bakıldığında, orta yaş grubunun daha çok tür etkinliklere katıldığını; meslek değişkeni bakımından ise, serbest meslek sahiplerinin daha çok katıldığını, ancak bu durumun diğer meslek sahipleriyle aralarında çok da önemli bir farklılık oluşturmadığını ve boş zaman bakımından sınırlı olmayan ev kadını ve emekliler gibi diğerleri grubuna girenlerin daha çok katıldıklarını belirtmek olanaklıdır.

Bu sonuçlar, genel siyasal katılma modelinde beirlenen katılım davranışını etkileyen siyasal katılma değişkenleriyle ilgili açıklamalara uymaktadır. Bu uyum daha çok yaş ve cinsiyet değişkenleri bağlamında sözkonusudur. Diğer değişkenlerde ise, katılım davranışını etkileyen önemli bir farklılık görülmemektedir.

Yurttaşların katılma eğilimli olduklarını, alan araştırmasının bir başka bulgusuyla da desteklemek olanaklıdır. Kentsel sorunlarla ilgili "gönüllülük" temeline dayalı çalışmalara katılmak için her hafta zaman ayırabileceklerin oranı %53.5 olarak bulunmuştur. Ayrıca, mahalledeki kentsel hizmetlerin yürütülmesine katılma, mahallenin yurttaşın en yakın birimler olmaları dolayısıyla önemlidir.

Yine aynı çerçevede, sivil toplum kuruluşlarının karar alma süreçlerine katılmasına da yurttaşlar olumlu bakmaktadır. Ankete katılan yurttaşların %71.1'i sivil toplum kuruluşlarının karar alma süreçlerinde yer almasını desteklemektedirler.

Bu sonuçlar, yurttaşların yaşadıkları mahallere ve kente önem verdiklerinin göstergesi olarak kabul edilmelidir. Yurttaşın mahallesi ve kenti için özveride bulunmaya hazır olması, eğer gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeler gerçekleştirilebilirse, yurttaşın karar süreçlerine katılımını kolaylaştırıcı bir işlev görecektir.

E. Herhangi bir siyasal partiye ya da demek, vakıf gibi sosyal bir topluluğa üyelik konusunda yöneltilen sorularda ise, yurttaşın önemli bir kısmının bu tür siyasal ve sosyal amaçlı topluluklarla özdeşleşmediği ve üye olmadığı ortaya çıkmıştır.

Ankete katılanların yalnızca %17.5'i herhangi bir partiye üye olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlardan da görülebileceği gibi, yurttaşın katılma eğiliminde olduğu, ancak siyasal katılma eğitiminin en iyi ortamları olarak kabul edilen siyasal partilerde görev almaktan kaçındığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, yurttaşın herhangi bir siyasal toplulukla ve kimlikle özdeşleşmek istememesi ya da henüz bu bilinç düzeyinde olmadığı gibi bir sonuca ulaşmak olanaklıdır.

SONUÇ

Araştırma, yurttaşların katılma davranışına olumlu baktıklarını ve bu konuda istekli olduklarını göstermektedir. Yurttaşın, demokratikleşmeye, kamusal alanı biçimlendirmede söz sahibi olmaya; bununla ilgili olarak yönetsel/siyasal karar süreçlerinde yer almaya istekli olduğu örneklemeden elde edilen verilerde desteklenmektedir. Katılım davranışının ilk aşaması olan ilgi ve merak düzeyinin yeterli olduğu, ancak katılma davranışında ve yaşam çevresini biçimlendirmede aynı yeterlilikten söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır. Bunun da önemli bir nedeni, örnekleme giren yurttaşların önemli bir kısmının kendilerini, siyasal/yönetsel kentsel uygulamaları etkileyebilecek ve biçimlendirecek yurttaşlık nosyonunda görememeleridir. Bu konuda, yaş, meslek, cinsiyet ve gelir gibi katılma değişkenleri de çok önemli farklılığa neden olmamakta ve örnekleme giren yurttaşların geneli etkinlik konusunda aynı tutumu sergilemektedir.

Demokrasinin bir eğitim süreci olduğu gözönüne alınırsa, yurttaşın katılım davranışını sergileyebilmesi için, öncelikle ketsel siyasal ve yönetsel etkinlikler konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bilgilendirme aşaması tamamlanmadan, yurttaşta etkenlik duygusunun uyandırılması ve katılımın bir hak ve ödev olduğu bilincinin yaygınlaştırılması olanaksız görünmektedir. Bu konuda atılması gereken adımlardan birisi de, katılım yöntemlerinin çeşitlendirilmesi ve bunların hukuksal temellere kavuşturulması olacaktır. Böyle bir temel sağlanmadığı takdirde, yönetim mekanizmaları yurttaşların kendi işlerine fazla karışmalarını istemeyecek, yurttaşlarda kendilerini yönetsel etkinlikleri yönlendirecek güçte hiçbir zaman göremeyeceklerdir. Böylece ne saydam, ne de demokratik bir yönetim anlayışına hiçbir zaman ulaşamayacaktır.

KAYNAKÇA

1. BAYKAL Deniz, **Siyasal Katılma: Bir Davranış İncelemesi**, A.Ü.S.B.F. Ya. No. 302, Ankara, 1970.
2. BUMMEL Andreas, "Globalisierung und Demokratie", in: **Zeitschrift für Direkte Demokratie**, No. 36, München, 3/97.
3. ÇUKURÇAYIR M. Akif, **Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi**, Yargı Yayınevi, Ankara, 2000.
4. HILL Hermann, "Die Begreifbare Stadt", in: Hermann Hill (Hrsg.), **Die Begreifbare Stadt**, Staatskommunikation Band 2, Carl Heymanns Verlag, Köln, Berlin, 1994.
5. HILL Hermann, "Mediation im Kontext neuerer Entwicklungen von Recht und Staat", in: **Umweltmediation in Deutschland**, bei der Umweltkongress Düsseldorf 1995, Dokumentation Arbeitsgemeinschaft für Umweltfragen e.V. (Hrsg.).
6. KALAYCIOĞLU Ersin, **Karşılaştırmalı Siyasal Katılma**, İ.Ü. Ya. No. 3160, İstanbul, 1983.
7. KARTAL Kemal, **Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye'de Kentleşme**, Ankara, Yurt Yayınevi, 1983.
8. KELEŞ Ruşen, **Avrupa'nın Bütünleşmesi ve Yerel Yönetimler**, Türk Belediyecilik Demeği ve Konrad Adenauer Vakfı Ortak Yayını, Ankara, 1999.
9. KELEŞ Ruşen, **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, B. 3, Cem Yayınevi, İstanbul, 1998.
10. ÖZBUDUN Ergun, **Türkiye'de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma**, AÜHF Ya. No. 363, Ankara, 1975.
11. YÜCEKÖK Ahmet N, **Siyaset'in Toplumsal Tabanı (Siyaset Sosyolojisi)**, A.Ü. SBF, Ankara, 1987.